

Borzenkov, S. V. "Formuvannia systemy vnutrishnyovyrobnoychoi lohistyky pidpriemstva z bezperervnym kharakterom vyrobnytstva" [Formation of the company LOGISTICS with the continuous nature of production]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.06.01, 2004.*

"Ekonomika i organizatsiia koksohimicheskogo proizvodstva" [Economics and Organization of coke production]. In *Spravochnik koksohimika*. Kharkiv: INZhEK, 2010.

Kalchenko, A. H. *Lohistyka* [Logistics]. Kyiv: KNEU, 2003.

Pravyla tekhnichnoi ekspluatatsii koksohimichnykh pidpriemstv [Technical Operation coke plants]. Kharkiv: Hiprokoks, 2001.

Savon, R. L. "Formuvannia systemy upravlinnia vyrobnychymy zapasamy velykoho mashynobudivnoho pidpriemstva" [For-

mation of inventory management of large engineering enterprise]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.06.01, 2006.*

Sakhno, Ye. Yu., Tkalenko, N. V., and Mykhailovska, O. V. "Upravlinnia materialno-tekhnichnym zabezpechenniam pidpriemstv polihrafichnoi haluzi v umovakh nevyznachenosti" [Management Logistics companies in the printing industry uncertainty]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 28 (2009): 93-101.

Sahaidak, R. V. "Lohistychnyi pidkhdid do upravlinnia materialnymy resursamy na farmatsevtichnomu pidpriemstvi" [Logistic approach to material management at the pharmaceutical company]. *Avtoref. dys. ... kand. farm. nauk: 15. 00.01, 2002.*

Shcholokova, T. V. "Formuvannia lohistychnoi systemy metalurhiinoho pidpriemstva" [Formation of the logistics system metallurgical enterprise]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.04, 2007.*

УДК 658.011.46:658.012

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ СТРАТЕГІЇ ФІНАНСОВО-ВЕКТОРНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

© 2014 КОСАРЕВА І. П., НЕВДАЧИНА О. І.

УДК 658.011.46:658.012

Косарева І. П., Невдачина О. І. Визначення сутності поняття стратегії фінансово-векторного розвитку підприємств машинобудування в сучасних умовах

У процесі дослідження концептуальних підходів до визначення стратегії розвитку підприємств машинобудування в сучасних умовах виявлено проблеми, які вагомо впливають на функціонування промислових підприємств і підштовхують їх до пошуку нових напрямів стратегічного розвитку для виходу на міжнародні ринки, де основними важелями є конкурентоспроможність та суперництво. Отже, успішному розвитку промислових підприємств в умовах світового ринку сприяють стратегії розвитку в системі управління підприємством. Саме завдяки їм існує можливість контролювати та спрямовувати діяльність підприємства. У статті зроблено аналіз сутності понять «стратегія», «фінанси підприємств» і «вектор», запропонованої вітчизняними та зарубіжними науковцями, на основі чого надано характеристику нового поняття – «стратегія фінансово-векторного розвитку підприємств».

Ключові слова: метод, стратегія, фінанси, вектор, промислові підприємства, реформування, трансформація.

Табл.: 2. **Бібл.:** 30.

Косарева Ірина Павлівна – кандидат економічних наук, доцент, завідувачка кафедри фінансів і кредиту, Харківський інститут фінансів Українського державного університету фінансів і міжнародної торгівлі (пер. Плетньовський, 5, Харків, 61003, Україна)

E-mail: irina_kosareva1@mail.ru

Невдачина Ольга Іванівна – здобувач, Українська інженерно-педагогічна академія (вул. Університетська, 16, Харків, 61003, Україна)

E-mail: olga-77112@rambler.ru

УДК 658.011.46:658.012

UDC 658.011.46:658.012

Косарева И. П., Невдачина О. И. Определение сущности понятия стратегии финансово-векторного развития предприятий машиностроения в современных условиях

В процессе исследования концептуальных подходов к определению стратегии развития предприятий машиностроения в современных условиях обнаружены проблемы, которые существенно влияют на функционирование промышленных предприятий и подталкивают их к поиску новых направлений стратегического развития для выхода на международные рынки, где основными рычагами являются конкурентоспособность и соперничество. Итак, успешному развитию промышленных предприятий в условиях мирового рынка способствуют стратегии развития в системе управления предприятием. Именно благодаря им существует возможность контролировать и направлять деятельность предприятия. В статье проведен анализ сущности понятий «стратегия», «финансы предприятий» и «вектор», предложенной отечественными и зарубежными учеными, на основе чего дана характеристика нового понятия – «стратегия финансово-векторного развития предприятий».

Ключевые слова: метод, стратегия, финансы, вектор, промышленные предприятия, реформирование, трансформация.

Табл.: 2. **Библ.:** 30.

Косарева Ирина Павловна – кандидат экономических наук, доцент, заведующая кафедрой финансов и кредита, Харьковский институт финансов Украинского государственного университета финансов и международной торговли (пер. Плетневский, 5, Харьков, 61003, Украина)

E-mail: irina_kosareva1@mail.ru

Невдачина Ольга Ивановна – соискатель, Украинская инженерно-педагогическая академия (ул. Университетская, 16, Харьков, 61003, Украина)

E-mail: olga-77112@rambler.ru

Kosareva I. P., Nevdachyna O. I. Determining of Substance of the Notion of Financial-Vector Strategy of Development of the Machine-Building Enterprises in the Present Context

During researching the conceptual approaches to the determining of the notion of financial-vector strategy of development of enterprises in the present context, the issues were detected, which significantly influence the functioning of industrial enterprises and encourage them to seek new ways of strategic development for access to international markets, where competitiveness and rivalry act as the major levers. Thus, the strategies of development within the system of enterprise management contribute to the successful development of industrial enterprises in terms of the world market. Owing to them it is possible to monitor and direct the activities of enterprise. On the basis of analyzing the substance of the notions of «strategy», «finance of enterprises» and «vector», which was proposed by the domestic and foreign scientists, the characteristic of the new concept as «financial-vector development strategy of enterprises» has been worked out.

Key words: method, strategy, finance, vector, industrial enterprises, reforming, transformation.

Tabl.: 2. **Bibl.:** 30.

Kosareva Iryna P. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Head of the Department of Finance and Credit, Kharkiv Institute of Finance of the Ukrainian State University of Finance and International Trade (per. Pletnovskyy, 5, Kharkiv, 61003, Ukraine)

E-mail: irina_kosareva1@mail.ru

Nevdachyna Olha I. – Applicant, Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy (vul. Universytetska, 16, Kharkiv, 61003, Ukraine)

E-mail: olga-77112@rambler.ru

В умовах реформування та переходу на новий рівень європейського розвитку економіка України зазнає глобальних змін, що в першу чергу стосуються трансформації промислових підприємств щодо виходу на нові ринки з конкурентоспроможною продукцією. Враховуючи далеко недосконалий техніко-технологічний стан існуючих підприємств, більшість вітчизняних товаровиробників майже не мають шансів на визнання якісною їх промисловою продукцією з боку світової спільноти, що значною мірою залежить від діючого процесу виробництва.

Процес виробництва в цілому характеризується наявністю сучасних техніко-технологічних можливостей. Оскільки головною складовою економіки України є саме народне господарство, тому термінової уваги потребує вирішення питань саме пошуку нових методів розвитку виробничого комплексу, спрямованого на оновлення обладнання та технологій, у результаті чого вироблена продукція відповідатиме вимогам країн європейського простору, і, як наслідок, забезпечить вихід країни на нові позиції міжнародних стандартів.

Формуванню оптимальних стратегій розвитку промислових підприємств присвячено безліч вітчизняних і зарубіжних наукових робіт, але, незважаючи на їх кіль-

кість, дане питання набирає все більшої актуальності та потребує його уточнення. Вагомий внесок у вирішення цієї проблеми зробили: Глюк В. Ф. [1], Ансофф І. [3], Вінокуров В. А. [4], Віханський О. С. [5], Глин Дж. [8], Дергоусова А. О. [9], Дойль П. [10], Карлофф Б. [12], Крук М. [15], Мінцберг Г. [18], Пономаренко В. С. [20], Портер М. [21], Терешкіна Н. Е. [24], Ткачук Г. Ю. [25], Туленков Н. [26], Уткін Е. А. [27], Фатхутдинов Р. А. [28].

Мета статті – дослідити визначення поняття стратегії, фінансів підприємств і вектора, на основі проведеного аналізу сформуванню поняття стратегії фінансово-векторного розвитку промислового підприємства.

В умовах нестабільності та швидкоплинності змін в економічних процесах промислові підприємства постають перед проблемою вибору напрямів розвитку та пристосування до нових умов функціонування. На сьогодні існує багато стратегічних напрямів розвитку, розроблених вітчизняними та зарубіжними науковцями для підприємств різних форм власності та видів діяльності, що вагомо впливає на формування відповідної стратегії. Для більш чіткого уявлення про стратегічні напрями доцільно проаналізувати визначення поняття «стратегія» відомих науковців. Запропоновані визначення наведено в *табл. 1*.

Таблиця 1

Характеристика сутності поняття «стратегія»

№ з/п	Країна	Джерело	Поняття
1	2	3	4
1	Америка	М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоурі [17]	Визначають стратегію як план дій, спрямований на досягнення цілей підприємства
2		Г. Стейнер, Дж. Маєр [2]	У понятті стратегії розвитку формують цілі підприємства, політику, програму та методи досягнення бажаних результатів
3		В. Глюк [1]	Визначив як уніфікований, інтегрований і зрозумілий план, сформований на досягнення цілей підприємства
4		І. Ансофф [3]	Вважає стратегію правилами прийняття рішень, методами розвитку та програмами дій, які підприємство використовує в своїй діяльності
5		М. Мінцберг [18]	Бачить стратегію як поетапну, узгоджену та інтегровану структуру прийняття рішень
6		Дж. Глин, В. Маркова, Д. Перкінс [8]	Основна з'єднуюча ланка між тим, що підприємство хоче досягнути, – його цілями, і лінією поведінки, обраною для досягнення цих цілей
7	Росія	В. С. Соловйов [22]	Трактує поняття стратегії як «генеральний напрямок досягнення цілі, тобто основний, провідний напрямок руху для поетапного досягнення будь-яких цілей»
8		П. Дойль [10]	Вважає, що стратегія – це «комплекс рішень, що приймаються менеджментом, по розміщенню ресурсів підприємства та досягненню довгострокових конкурентних переваг на цільових ринках»
9		В. О. Вінокуров [4]	Система управлінських рішень, які визначають перспективні напрямки розвитку підприємств, форми, способи та сфери діяльності з урахуванням вимог навколишнього середовища
10		О. Віханський [5]	Бачить стратегію як «довгостроковий якісно визначений план розвитку організації, напрямів діяльності та взаємовідносин всередині підприємства, що служить механізмом досягнення поставлених цілей
11		М. К. Старовойтов [23]	Ідеологія розвитку, конкретних орієнтирів і стану компанії, послідовності дій з їх досягнення в рамках сформованих цілей
12		А. Д. Гітельман [7]	Загальний напрямок, генеральна лінія розвитку підприємства
13		Е. А. Уткін [27]	Сукупність головних цілей підприємства й основних способів досягнення цих цілей

1	2	3	4
14		Р. А. Фатхутдинов [28]	Програма, план, генеральний курс суб'єкта управління по досягненню ним стратегічних цілей
15	Англія	Б. Карлофф [12]	Узагальнена модель дій, необхідних для раціонального використання та розподілу ресурсів підприємств
16	Україна	Ю. Б. Іванов, О. М. Тищенко, Н. А. Дробитько, О. С. Абрамова [14]	Система, яка містить в собі декілька підсистем – елементних стратегій, що діють одночасно, спрямовані на досягнення стратегічних цілей підприємства і взаємодіють одна на одну як елементи єдиної цілісної системи
17		З. Є. Шершньова [30]	Довгостроковий курс розвитку підприємства, спосіб досягнення цілей, визначених з альтернативних варіантів, керуючись власними міркуваннями в межах своєї політики
18		В. С. Пономаренко, О. І. Пушкар, О. М. Тридід [20]	Ділова концепція розвитку підприємства на визначену стратегічну перспективу, що представлена у вигляді довгострокової програми конкретних дій, здатних реалізувати цю концепцію та забезпечити конкурентні переваги в досягненні цілей
19		Н. Туленков [26]	Встановлення на досить довгий період сукупності норм, орієнтирів, напрямів, сфер, способів і правил діяльності, що забезпечують зростання та високу конкурентоспроможність підприємства
20		А. О. Дергоусова [9]	Сукупність дій, необхідний для досягнення цілей підприємства шляхом раціонального використання ресурсів

Проаналізувавши визначення понять відомих вітчизняних і зарубіжних науковців сьогодення та минулого століття, можна дійти висновку, що стратегія – це комплекс заходів, спрямованих на поетапний, комплексний план розвитку підприємства, орієнтований на досягнення поставленої мети, результатом якої є максимально ефективний дієвий механізм реалізації стратегії при мінімальних затратах на виробництво.

Термін «фінанси підприємств» давно відомий у науці, та все ж таки погляди науковців на визначення цього поняття дещо різняться.

Так, Г. М. Шамота визначає, що «фінансові ресурси – це кошти, сформовані в процесі створення суб'єкта господарювання та надходження від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності» [29].

У свою чергу І. А. Ломачинська стверджує, що «фінанси підприємства – це сукупність економічних відносин між економічними суб'єктами у процесі виробничо-господарської, інвестиційної та іншої діяльності з приводу формування, розподілу й використання фінансових ресурсів із метою забезпечення розширеного відтворення» [16].

Натомість Н. В. Колчіна, Г. Б. Поляк і А. П. Павлова визначають: «Фінансові ресурси використовуються підприємством у процесі виробничої та інвестиційної діяльності. Вони знаходяться в постійному русі і перебувають у грошовій формі лише у вигляді залишків коштів на розрахунковому рахунку в комерційному банку і в касі підприємства» [13].

Водночас В. Зятковський фінансовими ресурсами підприємств вважає «...грошові фонди цільового призначення...» [11].

Згідно з думкою Н. О. Пікалова, О. І. Бобирь, фінансові ресурси підприємств – це «засоби, які акумулюються підприємством із внутрішніх і зовнішніх джерел до грошових фондів з метою забезпечення процесу роз-

ширеного відтворення шляхом трансформації їх в інші види ресурсів, а також з метою досягнення високих фінансових результатів» [19].

Отже, фінанси підприємств – це матеріальні та грошові ресурси, які є повною власністю підприємства та забезпечують його діяльність, спрямовану на збільшення прибутку.

Наступною складовою даного дослідження є визначення поняття вектора. З математичної точки зору поняття «вектор» визначається як відрізок, що має початкову точку, заданий напрям руху та характеризується числовим значенням, тобто має кінцевий результат або завершення певного процесу.

З економічної точки зору поняття «вектор» слід вважати напрямом розвитку економічного суб'єкта, який має на меті досягнення цілі, запланованої на початковій стадії руху.

Дослідивши визначення сучасними науковцями поняття стратегії, фінансів підприємств і виявивши сутність значення економічного вектора, можна трактувати поняття «стратегія фінансово-векторного розвитку підприємств» (табл. 2).

Отже, стратегія фінансово-векторного розвитку підприємств – це поетапно сформований, фінансово орієнтований, комплексний план розвитку діяльності підприємства, спрямований на досягнення економічно-ефективного дієвого механізму, метою якого є максимальне збільшення прибутку при мінімальних витратах.

Формування фінансово-векторної стратегії є новим напрямком реалізації розвитку в діяльності промислового підприємства. Даний підхід здатний забезпечити ефективне використання наявного потенціалу підприємства та його фінансових ресурсів не тільки за рахунок впровадження стратегії, визначення стратегічної мети, системи показників, що контролюють розви-

Виведення поняття «стратегія фінансово-векторного розвитку підприємств»

Поняття	Сутність
Стратегія	Комплекс заходів, спрямованих на поетапний, комплексний план розвитку підприємства, орієнтований на досягнення поставленої мети, результатом якої є максимально ефективний дієвий механізм реалізації стратегії при мінімальних затратах на виробництво
Фінанси підприємств	Матеріальні та грошові ресурси, які є повною власністю та забезпечують діяльність підприємства, спрямовану на збільшення прибутку
Вектор як економічна категорія	Напрямок розвитку економічного суб'єкта, який має на меті досягнення цілі, запланованої на початковій стадії руху

ток підприємства по заданих параметрах, але і за рахунок визначення перспективного напрямку – вектора розвитку конкретного підприємства.

Переваги впровадження стратегії фінансово-векторного розвитку промислових полягають в такому:

- ✦ визначення головної цілі та конкретного напрямку розвитку промислового підприємства;
- ✦ формування механізму альтернативних методів досягнення визначеної цілі та напрямку розвитку промислового підприємства;
- ✦ розробка сучасного дійового механізму функціонування підприємства з максимально наблизеними умовами європейського простору.

Виявлена в процесі дослідження стратегія орієнтує напрям діяльності підприємства шляхом формування конкретного плану щодо раціонального та цілеспрямованого використання фінансових ресурсів підприємства. Саме від правильного використання фінансових ресурсів підприємства залежить його успішний розвиток у сучасних умовах.

ВИСНОВКИ

Отже, у результаті проведення дослідження проаналізовано сутність понять «стратегія», «фінанси підприємств» і «вектор», на основі чого сформовано поняття «стратегія фінансово-векторного розвитку підприємств», що, у свою чергу, підтверджує необхідність розробки механізму реалізації стратегії фінансово-векторного розвитку для покращення діяльності промислових підприємств. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Glueck W. F. Business Policy and Strategic Management / W. F. Glueck, L. R. Jauch. – New York : McGraw-Hill, 1988. – 94 p.
2. Sttiner G. A. Management Polssy and strategy – Text, reading and cases / G. A. Steiner, J. B. Miner, E. R. Gray. – 2-nd ed. – New York – Mc Millan 1982. – 577 p.
3. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф / Пер. с англ. – М. : Экономика, 1989. – 520 с.
4. Винокуров В. А. Организация стратегического управления на предприятии / В. А. Винокуров. – М. : Центр экономики и маркетинга, 1996. – 458 с.
5. Виханский О. С. Стратегическое управление / О. С. Виханский. – М. : Экономист, 2004. – 296 с.
6. Герасимчук В. Г. Стратегічне управління підприємством. Графічне моделювання : навч. посібник / В. Г. Герасимчук. – К. : КНЕУ, 2000. – 360 с.

7. Гительман А. Д. Преобразующий менеджмент: лидером реорганизации и консультантам по управлению : учебное пособие / А. Д. Гительман. – М. : Дело, 1999. – 496 с.

8. Глин Дж. Стратегия бизнеса / Дж. Глин, В. Маркова, Д. Перкинс. – 2-е изд. – Новосибирск : ИЭ и ОПП СО РАН, Canterbury Business Scholl, 1996. – 360 с.

9. Дергоусова А. О. Щодо питання визначення сутності поняття стратегії розвитку транспортного підприємства / А. О. Дергоусова // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – Х. : УДАЗТ, 2010. – № 4 (12). – 88 с.

10. Дойль П. Менеджмент: стратегия и тактика / П. Дойль. – СПб. : Питер, 1999. – 560 с.

11. Зятковський І. В. Теоретичні засади фінансів підприємства / І. В. Зятковський // Фінанси України. – 2000. – № 4. – С. 25.

12. Карлофф Б. Деловая стратегия: концепции, содержания, символы / Б. Карлофф / Пер. с англ. – М. : Экономика, 1991. – 239 с.

13. Колчина Н. В. Финансы предприятий : учеб. для вузов / Н. В. Колчина, Г. Б. Поляк, Л. П. Павлова и др. ; под ред. проф. Н. В. Колчиной. – 2-е изд. перераб. и доп. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 447 с.

14. Иванов Ю. Б. Конкурентоспособность предприятия: оценка, диагностика, стратегия : научное издание / Ю. Б. Иванов, А. Н. Тищенко, Н. А. Дробитько, О. С. Абрамова. – Х. : Изд-во ХНЭУ, 2004. – 256 с.

15. Крук М. Разработка корпоративных стратегий компании / М. Крук // Эко. – 2001. – № 6. – С. 112 – 117.

16. Ломачинська І. А. Формування сучасного концептуального підходу до визначення сутності фінансів підприємств / І. А. Ломачинська // Ефективна економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2128>

17. Мескон М. Х. Основы менеджмента / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури / Пер. с англ. – М. : Дело, 1993. – 702 с.

18. Минцберг Г. Стратегический процесс / Г. Минцберг, Д. Б. Куинн, С. Гошал / Пер. с англ. под ред. Ю. Н. Каптуревско-го. – СПб. : Питер, 2001. – 688 с.

19. Пікалова Н. О. Економічна суть фінансових ресурсів підприємства / Н. О. Пікалова, О. І. Бобирь // Ефективна економіка. – 2010. – № 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=165>

20. Пономаренко В. С. Стратегічне управління розвитком підприємства : навч. посібник / В. С. Пономаренко, О. І. Пушкар, О. М. Тридід. – Х. : Вид-во ХДЕУ, 2002. – 640 с.

21. Портер М. Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей и конкурентов / М. Портер / Пер. с англ. – М. : Альбина Бизнес Бук, 2005. – 454 с.

22. Соловьев В. С. Стратегический менеджмент : учебник / В. С. Сольвьев. – Ростов-наДону : Феникс; Новосибирск : Сибирское соглашение, 2002. – 448 с.

- 23. Старовойтов М. К.** Современная российская корпорация (организация, опыт, проблемы) / М. К. Старовойтов. – М.: Наука, 2001. – 312 с.
- 24. Терешкина Н. Е.** Формирование стратегии развития малых транспортных предприятий / Н. Е. Терешкина. – К.: Науковий світ, 2005. – 160 с.
- 25. Ткачук Г. Ю.** Формування конкурентоспроможності малих підприємств агробізнесу: сучасний стан та стратегія розвитку: монографія / Г. Ю. Ткачук. – Житомир: ЖДТУ, 2012. – 198 с.
- 26. Туленков Н.** Ключевые позиции стратегического менеджмента в организации / Н. Туленков // Проблемы теории и практики управления. – 1997. – № 4. – С. 104 – 109.
- 27. Уткин Э. А.** Финансовое управление / Э. А. Уткин. – М.: Тандем: Экмос, 1997. – 207 с.
- 28. Фатхутдинов Р. А.** Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление / Р. А. Фатхутдинов. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 312 с.
- 29. Шамота Г. М.** Фінансові ресурси підприємства та їх оптимізація / Г. М. Шамота // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. – Серія: Економічні науки. – 2013. – № 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bulletin.uabs.edu.ua/store/eco/2013/B726B86443B5FFB6C3B72B9870E1B2CE.pdf>
- 30. Шершньова З. Є.** Стратегічне управління: підручник / З. Є. Шершньова. – К.: КНЕУ, 2004. – 699 с.
- REFERENCES**
- Ansoff, I. *Strategicheskoe upravlenie* [Strategic management]. Moscow: Ekonomika, 1989.
- Derhousova, A. O. "Shchodo pytannia vyznachennia sutnosti poniattia stratehii rozvytku transportnoho pidpriemstva" [On the issue of defining the essence of the concept of transport development strategy]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy mashynobudivnoi haluzi: problemy teorii ta praktyky*, no. 4 (12) (2010): 88-.
- Doyle, P. *Menedzhment: strategii i taktika* [Management: strategy and tactics]. St. Petersburg: Piter, 1999.
- Fatkhutdinov, R. A. *Konkurentosposobnost: ekonomika, strategii, upravlenie* [Competitiveness: economics, strategy, management]. Moscow: INFRA-M, 2000.
- Gitelman, A. D. *Preobrazuiushchii menedzhment: lideram reorganizatsii i konsultantam po upravleniiu* [Transforming management: leaders reorganization and management consultants]. Moscow: Delo, 1999.
- Glin, Dzh., Markova, V., and Perkins, D. *Strategii biznesa* [Business strategy]. Novosibirsk: IE i OPP SO RAN; Canterbury Business Scholl, 1996.
- Glueck, W. F., and Jauch, L. R. *Business Policy and Strategic Management*. New York: McGraw-Hill, 1988.
- Herasymchuk, V. H. *Stratehichne upravlinnia pidpriemstvom. Hrafichne modeliuвання* [Strategic management. Graphical modeling]. Kyiv: KNEU, 2000.
- Ivanov, Yu. B. et al. *Konkurentosposobnost predpriiatiia: otsenka, diagnostika, strategii* [The company's competitiveness: assessment, diagnosis, strategy]. Kharkiv: KhNEU, 2004.
- Karloff, B. *Delovaia strategii: kontseptsii, sodержanie, simvoliy* [Business strategy: concepts, contents, characters]. Moscow: Ekonomika, 1991.
- Kolchina, N. V. et al. *Finansy predpriiaty* [Finance companies]. Moscow: YUNITI-DANA, 2001.
- Kruk, M. "Razrabotka korporativnykh strategiy kompanii" [The development of corporate strategy]. *Eko*, no. 6 (2001): 112-117.
- Lomachynska, I. A. "Formuvannia suchasnoho kontseptualnogo pidkhodu do vyznachennia sutnosti finansiv pidpriemstv" [Formation of modern conceptual approach to defining the essence of finance companies]. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2128>
- Meskon, M. Kh., Albert, M., and Khedouri, F. *Osnovy menedzhmenta* [Fundamentals of Management]. Moscow: Delo, 1993.
- Mintsberg, G., Kuinn, D. B., and Goshal, S. *Strategicheskii protsess* [Strategic process]. St. Petersburg: Piter, 2001.
- Pikalova, N. O., and Bobyr, O. I. "Ekonomichna sut finansovykh resursiv pidpriemstva" [The economic substance of financial resources]. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=165>
- Ponomarenko, V. S., Pushkar, O. I., and Trydid, O. M. *Stratehichne upravlinnia rozvytkom pidpriemstva* [Strategic management of enterprise development]. Kharkiv: KhDEU, 2002.
- Porter, M. *Konkurentnaia strategii: Metodika analiza otrasley i konkurentov* [Competitive strategy: Methodology Analyzing Industries and Competitors]. Moscow: Albina Biznes Buk, 2005.
- Steiner, G. A., Miner, J. B., and Gray, E. R. *Management Polssy and strategy – Text, reading and cases*. New York: Mc Millan, 1982.
- Solovev, V. S. *Strategicheskii menedzhment* [Strategic Management]. Rostov-na-Donu; Novosibirsk: Feniks; Sibirskoe soglashenie, 2002.
- Starovoytov, M. K. *Sovremennaia rossiyskaia korporatsiia (organizatsiia, opyt, problemy)* [Modern Russian corporation (organization, experience, problems)]. Moscow: Nauka, 2001.
- Shamota, H. M. "Finansovi resursy pidpriemstva ta ikh optymizatsiia" [Financial resources of enterprises and their optimization]. <http://bulletin.uabs.edu.ua/store/eco/2013/B726B86443B5FFB6C3B72B9870E1B2CE.pdf>
- Shershnyova, Z. Ie. *Stratehichne upravlinnia* [Strategic management]. Kyiv: KNEU, 2004.
- Tereshkina, N. Ye. *Formirovanie strategii razvitiia malykh transportnykh predpriiaty* [Development strategy for small transport companies]. Kyiv: Naukovyi svit, 2005.
- Tkachuk, H. Yu. *Formuvannia konkurentospromozhnosti malykh pidpriemstv ahrobiznesu: suchasnyi stan ta stratehii rozvytku* [Formation of competitiveness of small businesses Agribusiness: current situation and development strategy]. Zhytomyr: ZhDTU, 2012.
- Tulenkov, N. "Kliuchevye pozitsii strategicheskogo menedzhmenta v organizatsii" [Key positions of strategic management in the organization]. *Problemi teorii i praktiki upravleniia*, no. 4 (1997): 104-109.
- Utkin, E. A. *Finansovoe upravlenie* [Financial management]. Moscow: Tandem; Ekmos, 1997.
- Vinokurov, V. A. *Organizatsiia strategicheskogo upravleniia na predpriatii* [Organization of strategic management in the enterprise]. Moscow: Tsentr ekonomiki i marketinga, 1996.
- Vikhanskiy, O. S. *Strategicheskoe upravlenie* [Strategic management]. Moscow: Ekonomist, 2004.
- Ziatkovskiy, I. V. "Teoretychni zasady finansiv pidpriemstva" [Theoretical foundations of finance companies]. *Finansy Ukrainy*, no. 4 (2000): 25.